

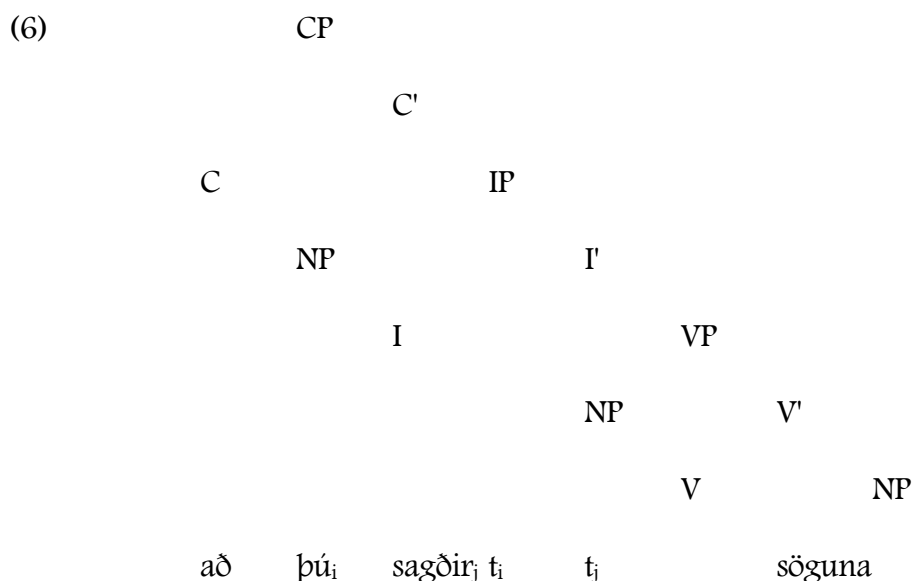
Setningarstaða boðháttar

- (1) a. Farðu heim! *Þú far heim!
 b. Vertu rólegur! *Þú ver rólegur!
 c. Segðu henni ekki frá þessu! *Þú seg henni ekki frá þessu!
- (2) a. *Gerðu svo vel að þú haf þig hægan!
 b. *Ég bið þig að þú ver kyrr!
- (3) a. Sagðir þú söguna?
 b. Sagði hann söguna um kvöldið.

(4)

	CP					
Ákv		C'				
	C		IP			
		NP		I'		
			I		VP	
				NP		V'
					V	NP
		Sagðir _i	þú _j	t _i	t _j	t _i söguna
		Sagði _i	hann _j	t _i	t _j	t _i sögunaum kvöldið
Um kvöldið _k		sagði _i	hann _j	t _i	t _j	t _i sögunat _k

- (5) a. "Hvort er Flosi svo nær að hann megi heyra mál mitt?"
(Brennu-Njáls saga, s. 280)
- b. "Hvort er Önundur sjóni hér í þingbrekkunni?"
(Egils saga Skalla-Grímssonar, s. 509)
- c. "Hvort er fagurt skarð í vör Skiða?"
(Svarfdæla saga, s. 1823)

- (7)
- a. Ræddi Ólafur að húskarl skyldi inn ganga "en eg mun reka að þér nautin **en þú bitt** eftir." (*Laxdæla saga*, s. 1570)
  - b. Hann kvað svo vera skyldu "mun eg vera heima," segir hann, "**en þú far** til tíða ef þú vilt." (*Grettis saga Ásmundarsonar*, s. 1055)
  - c. "En fyrir því að þú eggjar svo ákaflega þá skal eg til ráða **en þú fylg** mér drengilega og gakk næst mér ef þú ert eigi með öllu blauður." (*Gísla saga Súrssonar*, s. 895)
  - d. "Eg mun hér vera að eigi komist maðurinn út ef hann er hér inni **en þú gakk** til stofu." (*Gunnars þáttur Þiðrandabana*, s. 2140)
  - e. Þenna grip vil eg hafa til míns bús **en þú haf** annað fé í móti." (*Þorsteins saga Síðu-Hallssonar*, s. 2063)
  - f. "**En þú lát** sem þú vitir eigi." (*Íslendinga saga*, s. 247)
  - g. Nú mun eg þetta allt handsala þér **en þú mæl** eftir þræla mína og fylg því svo skörulega að þú vaxir af en þeir þykist ofgert hafa er mig svívirtu. (*Eyrbyggja saga*, s. 575)
  - h. "Hversu sem það er þá vil eg þetta verðkaupið **en þú ráð** hverja sæmd þú leggur henni." (*Svarfdæla saga*, s. 1813)
  - i. "Nei," kvað hann Gellir, "heldur vil eg segja upp sættina **en þú sit** fyrir svörunum." (*Bandamanna saga*, s. 42)
  - j. En þó mun eg að styðja," sagði Þorgeir, "**en þú ver** fyrir málinu." (*Ljósvetninga saga*, s. 1656)
- (8)
- a. **Nú far þú** heim og kom á bæ þann er heitir á Fáskrúðsbakka í miðju héraðinu. (*Vopnfirðinga saga*)
  - b. "**Þá bið þú** Guðríðar Högnadóttur til handa mér," segir Grímur, "ef þú vilt að eg sé hjá þér." (*Harðar saga og Hólmverja*, s. 1256)
  - c. Og **þá far þú** aftur um Bolungarvöll og kom á Víðivöllu til fundar við sonu Hallsteins og bið þá hingað koma ef þeir vilja hefna föður síns. (*Droplaugarsona saga*, s. 357)
  - d. En **síðan far** til sem þriflegast og ort drápu um konunginn. (*Óttars þáttur svarta*, s. 2205)
  - e. "**Síðan kom þú** mínu máli sem framast máttu en að lyktum þá neitaðu konungdóminum einum." (*Haralds saga Sigurðarsonar*, s. 640)

f. Síðan ríð þú í braut og ríð Laxárdalsheiði og svo til Holtavörðuheidar því að þín mun eigi leitað til Hrutafjarðar ...

(Brennu-Njáls saga, s. 134)

g. "En þó gakk þú að finna konung áður þú farir."

(Brennu-Njáls saga, s. 129)

h. "Nú skaltu fara í friði fyrir mér hvert er þú vilt vetrarlangt en að sumri far þú út til Íslands því að þar mun þér auðið verða þín bein að bera." *(Grettis saga Ásmundarsonar,*

(9) a. "Gerðu annaðhvort," sagði húskarl, "að þú far á brott eða gakk inn og ver hér í nótt."

(Hænsna-Þóris saga, s. 1428)

b. "Það ráð mun eg þér kenna að þú far eigi lengra en nú ertu kominn og ætla eg þetta vera heilræði."

(Guðmundar saga dýra, s. 149)

c. "Það mun eg þér ráða að þú finn Helga Ásbjarnarson og skorir á hann að hann rétti þitt mál."

(Droplaugarsona saga, s. 356)

d. "Nú vil eg bjóða þér lög," segir Gunnlaugur, "að þú gjalt mér fé mitt eða gakk á hólmi við mig ella á þriggja náttu fresti."

(Gunnlaugs saga ormsungu, s. 1176)

e. "Þess bið eg þig frændi," segir Gyða, "að þú lát hér eigi ræna og eigi gera hervirki en hafið héðan slíkt sem þér þykist þurfa í birgðum í heimuld." *(Þorgils saga skarða, s. 604)*

f. Nú ger þú svo mannlega að þú rek þá brottu svo að við þörfnumst eigi allra góðra hluta

(Þorvalds þáttur víðförla, s. 2326)

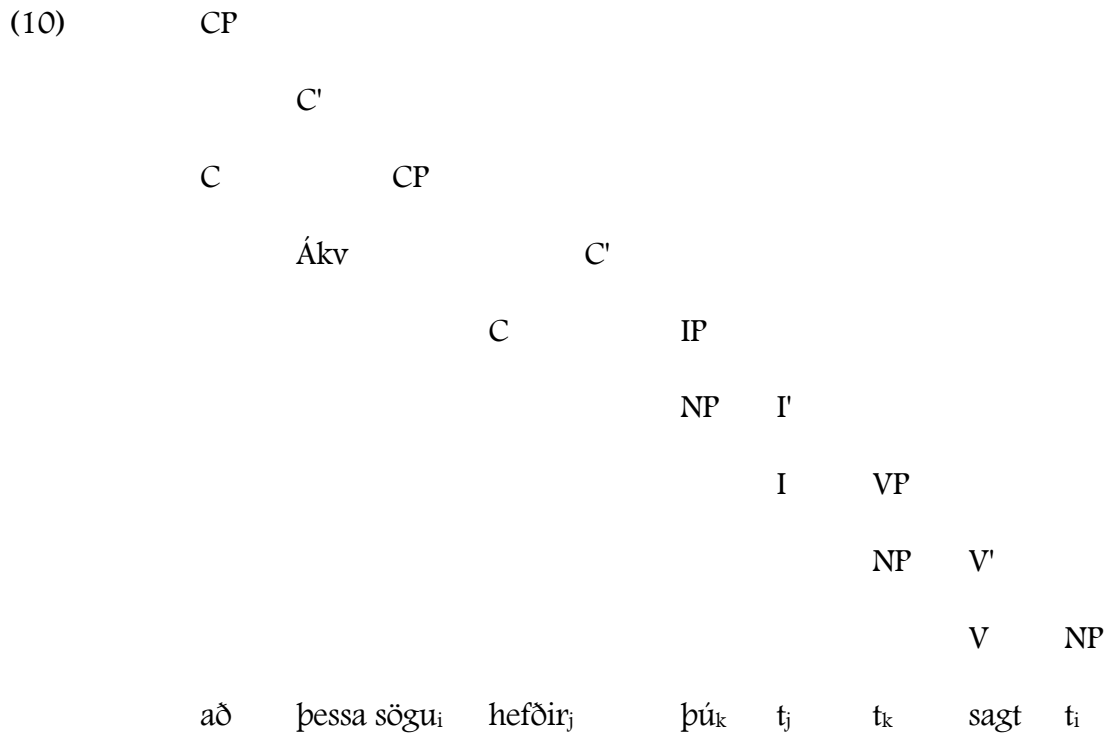
g. "Eg vil eiga kaup við þig Auður," segir hann, "að þú seg mér til Gísla en eg mun gefa þér þrjú hundruð silfurs þau sem eg hefi tekið til höfuðs honum." *(Gísla saga Súrssonar)*

h. "Ger þú annaðhvort að þú sel þá fram ella munum vér brenna upp bæinn." *(Ljósvetninga saga, s. 10)*

i. Nú ger þú svo mannlega að þú sit heldur að eignum þínum hér.

(Ólafs saga helga, s. 399)

j. "Verða kann það," segir Arnkell, "en það vil eg við þig mæla, Þórarinn frændi, að þú ver með mér þar til er lýkur málum þessum á nokkurn hátt." *(Eyrbyggja saga, s. 557)*

- (11) a. "Nú bú þú til málið en eg mun við taka í sumar á þingi."
(Vatnsdæla saga, s. 1899)
 b. "Nú haf þú ráð mitt um þetta og ver hér eigi lengur en eg legg ráð til."
(Þorsteins saga hvíta, s. 20)
 c. "Nú lát hann orna sér og fær hann síðan til sels vors."
(Ljósvetninga saga, s. 1686)
 d. "Nú tak þú aftur gleði þína hæfilega."
(Ljósvetninga saga, s. 1668)
 e. "Nú ver ef þú vilt og ábyrgst þig sjálfur hvað sem í kann gerast."
(Sneglu-Halla þáttur, s. 2218)
- (12) a. Vertu rólegur!
 b. Þú skalt vera rólegur!
 c. Þú átt að vera rólegur!
- (13) a. Gerðu þetta ekki!
 b. Þú mátt ekki gera þetta!
 c. Ekki gera þetta!
- (14) a. "Eg mun gifta þér dóttur mína með þeim skilmála að þú skalt fara áður út til Íslands og drep áður Þorgrím prúða og fær mér höfuð hans."
(Vígundar saga, s. 1968)
 b. "Það skal upphaf sættar okkarrar Ásbjörn að þú skalt ganga undir landslög þau að sá maður er drepur þjónustumann konungs þá skal hann taka undir þá þjónustu ef konungur vill."
(Ólafs saga helga, s. 398)

- (15) a. Ég segi að þú mátt ekki gera þetta!
 b. Ég segi að þú skalt samt gera þetta!
- (16) a."En það er til bóta að þú munt slíkan á baugi eiga brátt **enda tak þú** nú öxi þína er hér hefir verið."
(Brennu-Njáls saga, s. 169)
 b."**Enda far** nú vel og heil, dóttir mín."
(Eiríks saga rauða, s. 524)
 c.För Bergur þá lútari, bikkjan, er eg sló hann svo að hann féll við, **enda kom þú** nú til hölmstefnunnar ef þú hefir heldur manns hug en merar. *(Vatnsdæla saga, s. 1884)*
- (17)
	<i>Ótengdar</i>	<i>Á eftir og</i>	<i>Á eftir en</i>
<i>Röð</i>	<i>(1. og 2. pers. fn.)</i>	<i>(allir nafnliðir)</i>	<i>(allir nafnliðir)</i>
Sögn - frumlag	96	699	2
Frumlag - sögn	109	84	426
- (18)
	<i>Fullyrðingarsetningar</i>		<i>Boðháttarsetningar</i>	
Upphaf mgr. Val	Val	(V1/V2)	Fast	(V1)
Eftir og	Val	(V1/V2)	Fast	(V1)
Eftir en	Fast	(V2)	Val	(V1/V2)
- (19) a.Lát þá dauðu grafa sína hinu dauðu, **en þú gakk** og boða Guðs ríki.
 b.**En þú fylg** þessum pistli eftir sinni skikkan og stunda Jesúm Krist og hans evangelía ...
 c.**En þú vert** herkinn sem góður kappi Jesú Kristi.
 d.**En þú tala** svo sem það hæfir heilsusamlegum lærdómi.
- (20) a.Því sjá nú til **að þú haga** þér svo í þessum nýja testaments bókum að þú kunnir þær að lesa á þennan hátt.
 b.Sjá nú til **að þú seg það** öngum, heldur far þú og sýn þig prestahöfðingjanum og fórna fyrir þinni hreinsun sem Móses bauð til vitnisbyrðar yfir þá.
 c.Þá bið eg þig faðir **að þú send** hann í míns föðurs hús því að eg hefi fimm bræður að hann gefi þeim vitneskju af svo að eigi komi þeir í þennan kvalastað.
 d.Sjá til **að þú gjör** það ei.

Textar

Íslendinga sögur; ritstj. Bragi Halldórsson, Jón Torfason, Sverrir Tómasson og Örnólfur Thorsson. Svart á hvítu, Reykjavík, 1985-86:

Bandamanna saga, Brennu-Njáls saga, Droplaugarsona saga, Egils saga Skalla-Grímssonar, Eiríks saga rauða, Eyrbyggja saga, Gísla saga Súrssonar, Grettis saga Ásmundarsonar, Gunnars þáttur Þiðrandabana, Gunnlaugs saga ormstungu, Harðar saga og Hólmverja, Hænsna-Þóris saga, Laxdæla saga, Ljósvetninga saga, Óttars þáttur svarta, Sneglu-Halla þáttur, Svarfdæla saga, Vatnsdæla saga, Víglundar saga, Vopnfirðinga saga, Þorsteins saga hvíta, Þorsteins saga Síðu-Hallssonar, Þorvalds þáttur víðförla.

Sturlunga saga; ritstj. Bergljót Kristjánsdóttir, Bragi Halldórsson, Gísli Sigurðsson, Guðrún Ása Grímsdóttir, Guðrún Ingólfssdóttir, Jón Torfason, Sverrir Tómasson og Örnólfur Thorsson. Svart á hvítu, Reykjavík, 1988:
Guðmundar saga dýra, Íslendinga saga, Þorgils saga skarða.

Heimskringla; ritstj. Bergljót Kristjánsdóttir, Bragi Halldórsson, Jón Torfason og Örnólfur Thorsson. Mál og menning, Reykjavík, 1991:
Haralds saga Sigurðarsonar, Ólafs saga helga.

Nýja testamenti Odds Gottskálkssonar; útg. Sigurbjörn Einarsson, Guðrún Kvaran og Gunnlaugur Ingólfsson. Lögberg, Reykjavík, 1988.

Heimildir

Chomsky, Noam. 1993. A Minimalist Program for Linguistic Theory. Kenneth Hale & Samuel Jay Keyser (ritstj.): *The View from Building 20. Essays in Linguistics in Honor of Sylvain Bromberger*, s. 1-52. MIT Press, Cambridge, Mass.

Eiríkur Rögnvaldsson. 1991. Um merkingu og hlutverk íslenskra aðaltenginga. *Mímir* 29:6-18.

Eiríkur Rögnvaldsson. 1995. Old Icelandic: A Non-Configurational Language? *NOWELE* 26:3-29.

Faarlund, Jan Terje. 1990. *Syntactic Change. Toward a Theory of Historical Syntax*. Mouton, Berlin.

Halldór Ármann Sigurðsson. 1989. *Verbal Syntax and Case in Icelandic*. In a Comparative GB Framework. Doktorsritgerð, Lund Universitet, Lund.

Halldór Ármann Sigurðsson. 1990. V1 Declaratives and Verb Raising in Icelandic. Joan Maling & Annie Zaenen (ritstj.) *Modern Icelandic Syntax*. Syntax and Semantics 24, s. 41-69. Academic Press, San Diego.

Halldór Ármann Sigurðsson. 1993. Argument-drop in Old Icelandic. *Lingua* 89:247-280.

Halldór Ármann Sigurðsson. 1994. *Um frásagnarumröðun og grundvallarorðaröð í forníslensku*. Málvísindastofnun Háskóla Íslands, Reykjavík.

Höskuldur Þráinsson & Þóra Björk Hjartardóttir. 1986. Pro-drop, Topic-drop ...: Where Do Old and Modern Icelandic Fit in? Östen Dahl & Anders Holmberg (ritstj.) *Scandinavian Syntax*, s. 150-161. University of Stockholm, Stockholm.

Iversen, Ragnvald. 1973. *Norrøn grammatikk*. 7. útg. Aschehoug, Oslo.

Katz, Jerrold J., & Paul M. Postal. 1964. *An Integrated Theory of Linguistic Descriptions*. MIT Press, Cambridge, Mass.

Iatridou, Sabine, & Anthony S. Kroch. 1992. The Licensing of CP-recursion and its Relevance to the Germanic Verb-Second Phenomenon. *Working Papers in Scandinavian Syntax* 50:1-24.

Nida, Eugene A. 1949. *Morphology*. The Descriptive Analysis of Words. The University of Michigan Press, Ann Arbor.

Þóra Björk Hjartardóttir. 1993. *Getið í eyðurnar*. Um eyður fyrir frumlög og andlög í eldri íslensku. Málvísindastofnun Háskóla Íslands, Reykjavík.